

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.

Egyen szám 7 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben s a dohánytözsden.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 petty sor 5 kr.
5-szöri hirdetésnél 6 kr.
1-szeri hirdetésnél 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Feiler Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkei Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

Megnyitási ünnepély.

Pécs, 1888. augusztus 11.

A csengettyű hangja harmadszor szól, a közönség feszült várakozása és éber figyelme mellett felgördült a függöny, mely fáradhatatlan munkásság, sok gond és nemes törekvés eredményét takarta el kíváncsi szemeink előtt. Hajdan az olympusban versenyre keltek az emberek, hogy birkózással, testök erejével mutassák ki egymás fölött való fölényüket. Ezen idők ma letűntek a mult homályában. Ma a szellem, az ész nyerte el az uralmat és az a győztes, ki szellemének túlsúlyával, erejével győzi le a vele együtt törekvőt és gyengébbet! Excelsior — ez századunk jelszava! Előre, harsogja át e nagy világtömböt, és e vezényszó után indulva alakult át századunk, és daczára azon bámulatos haladásnak, melyet ép a szellem folytonos és kimeríthetetlen törekvése által értünk el, még mindig oly átalakulások előtt állunk, melyekről a mai korunk csak halvány sejtelem dereng!

A szellem szinkörét bámulja ma meg a világ! Nem egy ember szellemének alkotása ez — többen ezernél működtek közre a mű létrehozásánál, mely úgy tömegénél, mint változatosságára és sokoldalúságára folytán hat, — és hogy a tegnap megnyílt pécsi általános kiállítás azon néparadatra, mely a kiállítási területet és annak egyes csarnokait úgy a megnyitási ünnepély folyama alatt, mint egész délután ellepte — váratlan nagy benyomást gyakorolt — ki vonná azt ma kétségbe?

A közénk jött idegenek elneveztek kiállításánkat kisebbszerű országos kiállításnak, és — sajnálattal adunk ezeknek igazat, mert kiállításunk tényleg sokkal inkább bir országos jelleggel, sem mint azt saját virágzó és nagyobb terjedelmű iparunktól elvárni lehetett volna. A pécsi iparosok egy része azonban bizonyára kicsinyes okokból vonakodott terményeit közszemlére bocsátani ki, és bizonyára saját hátrányunkra saját iparterményeikben idegeneknek engedték át a versenytér!

Nem helyesen tették! De ma korai volna a megnyitási ünnepély fényét máris bírálgatással zavarni meg! Oly lelkesítő, oly ünnepélyes és magasztos volt az, hogy bizonyára feledhetetlen marad mindazoknak, kik megjelenésök által mindenesetre hozzájárultak e magában véve is gazdag képalkotásához.

A függöny felgördült és a verseny kezdetét vette. Feltárultak a kiállítás kapui és mindenkit szívesen fogadnak magukba, ki tanulni, okulni akar. Falk Zsigmond lovag, ki elismert tekintélye az országnak az ipar terén, lelkesülve emelte ki pohárköszöntőjében, hogy ő még minden kiállításon tanult, lett légyen az nagyobb- vagy kisebbszerű a pécsi kiállításnál! Tanuljon mindenki, ki napi kenyerét munkássága, ipari vagy gazdasági tevékenysége által keresi meg — és majdan büszkén mondhatjuk el kiállításunk zárásánál:

Elértük a cél, mely a kezdeményező szeme előtt lebegett: oktatólag és buzdító-

lag hatni mindazokra, kik a haladás magasztos eszméjének hódolnak és nem érve be azzal, mit tudnak, minek tudását őseiktől örökölték, haladni akarnak.

Akarni kell, és tudni fogunk! Kell, hogy segítsünk önmagunkon és akkor el fognak hangozni a panaszok, melyek ma a termőföldön dolgozó napszámos és a számtalan kéménnyel ellátott gyári telep tulajdonosának ajkáról fakadnak! Dolgozni kell, tanulva haladni kell — és jobb jövőre ébredünk.

A megnyitás előtt.

Az Eg áldása kíséri az igaz munkálkodást! Megszánta még idejekorán kiállításunk intéző elemeit — és a csunya barna felhők, melyekből pataként hullottak alá a felhőcseppek, és északi szél által felkavarva, csapkodták meg a fedeleket és utat találtak még a kátránnyal befűdött csarnokokon is, — eltűntek a hegyek mögött és a legszebb kék ég borult azon hangyabolyhoz hasonlítható embertömeg fölé, mely csaknem eszeveszetten sietett, hogy bámulatos erőmegfeszítéssel befejezze a munkát, melynek megszemlélésére az egész országot körünkbe hívtuk. A megnyitási ünnepély előnapján úgy sürgött-forgott a nép, a munkások raja a kiállítási területen, mintha csak Babel tornyát akarták volna elkészíteni. És siker koronázta a törekvést. Csaknem kész kiállítás nyílt meg tegnap reggel, és a mi még hiányos és hézagos, alig észrevehetőleg tűnik a közönség szemébe.

Kora reggel felhúzták zászlóikat a középületek és minden jel arra mutatott, hogy Pécs szab. kir. város ünnepeit ül. Magán a kiállítási helyiségen 9 órakor kezdett gyülekezni a meghívott és fizető vendégek sorozata. Sokan díszruhában, de a nagyobb része frakkban és magas tetejű kalapban jelent meg, és a különböző utcák ablakain előbukkantak hölgyeink kíváncsi ábrázatai, sugvábugva összebújtak és mosolygó arcuk hozzájárult

TÁRCZA.

Négy forint ára ebéd.

— Bankett-tarcza. —

— Szegény négy forintom!

Hites esküt teszek rá, hogy minden ember, a kinek szombatn délben üres maradt a gyomra, imigyen kiállt föl!

— Szegény négy forintom!

Hogy én ezt ilyen hites eskü alatt ki merem mondani, annak kétségen kívül eső okai vannak. Mert a kinek szombatn délben üres maradt a gyomra, az nem lehetett más, mint a ki a kiállítási banketten ebédelt pardon! ebédelni akart. Tehát joggal mondom, hogy minden ember; mert a ki ezen kívül esik, az okvetlenül jólakott, még ha keserűhagymán tengődött is. Már most, a ki az üres gyomra fölajdulásának hatása alatt fájdalommal telten elsőhajtotta, hogy:

— Szegény négy forintom! — az szintén nem lehetett más, mint a ki a kiállítási banketten ebédelni akart.

Quod erat demonstrandum!

*

— Kérem rendező úr, hol ülök én?

— Azt nem tudom, mert úgy látom, hogy ön előttem áll.

— Ne csináljon rossz viczceket: azt kérdem, hol fogok ülni?

— Azt sem tudom, mert az a jövő titka; de ha úgy tetszik, hát itt lesz az ön helye.

— Hiszen itt más nevet látok!

— Igen? Akkor tessék oda ülni, a hol annak a másik névnek a tulajdonosa ülne, ha az ő neve esetleg nem lenne ide téve.

— Köszönöm, majd megkeresem.

— Szívesen! Sok szerencsét!

— Rendező úr kérem, adjon nekem valami jó árnyékos helyet, mert itt kiegészíti a hátamat a nap.

— Rögön uram! Tessék — talán ide!

— De hiszen ide is süt a nap.

— Ugyan kérem, hova beszél! Itt nem süti a hátát a nap, csak az arcába világít egy kissé.

— Úgy?

— Hát talán ide tessék.

— Itt, amint a fölírásból látom, Jilly fog ülni.

— Pardon! Akkor ide tessék ülni.

— Ejh! Itt is Jilly ül.

— Lehetetlen! Csakugyan! Jó lesz talán ez itt? Ez is árnyékban van.

— Ne üzzön velem tréfát, nem látja, hogy Jilly ül itt?!

— Ah! hogy lehet az? Valóban, itt is Jilly ül. Miféle babonáság ez? Jilly úr kérem, jó hogy jön! Hány ember helyett eszik ön?

— Miféle kérdés? hát magam helyett.

— Hogy van az, hogy az ön nevét mégis vagy öt helyen olvasom? Ez nem az én írásom. Ezt csak ön írhatta ide.

— Nos igen. Megsúgom. Tetszik tudni, ha ide talál sütni a nap, hát innét el kell mennem. Igen ám, de ha innét elmegyek, hol kapok én árnyékot? Azért hát azt cselkedtem, hogy négy másik kártyára ráírtam a nevemet és elosztottam négy különböző helyen. Így aztán ha egyik helyen kiszorulok a nap miatt, ott van a másik föntartott hely a számomra. Tetszik tudni, így mindig árnyékban maradok.

*

A diszes társaság úgy két órára valahogy elhelyezkedett különböző színű paraplék alatt, melyek a nap sugarait voltak hivatva elsikkasztani a fejük fölül.

Jött a leves! s vele együtt kiűtött a viszálykodás, a polgári háború a leves-gombócokért.

Aztán egy hosszú pauza, mely alatt mindenki megismerkedhetett a szomszédja jószándékával, mely abban központosult, hogy:

— A menydörgős menykő üssön az egész világba — még sem hozzák már a másik tál ételt?!

Jött aztán a párolt marhahús is! Milyen diadalrivalgás! Hanem utána elnémult a zsvaj, mindenki a száját tömte. A kedélyek lecsendesedtek s nyugodtan költötetett el a crémes pitta is; de már a potpourri-pecsenye ismét lázba hozta a gyomrot — nem a jó sülték, hanem a rossz toasztok miatt.

Azok is mind olvadtak a napszurástól, utóbb a főispán már egy paraplé jótékony árnya alatt volt kénytelen elmondani a toasztjait, különben

az ünnepélyes hangulat emeléséhez. A megye tiz pandurja a városi rendőrökkel és tűzoltókkal a rend fenntartása céljából diszruhában vonult ki és a kiállítás előtti tért is kordonnal voltak kénytelenek elzárni, hogy a tolongó tömeg a kiállítási területre ne törjön, hol mindinkább felszaporodott a közönség. A nőegyletek küldötteik által voltak képviselve, ép úgy a különböző egyesületek elnökeik s alelnökeik által. Rövid idővel 10 óra előtt a város képviselő-testülete és hivatalnokai Aidinger János kir. tanácsos és polgármesterrel élükön tömegesen jelentek meg a kiállítási területen, és ekkor Krasznay Mihály kir. tanácsos vezetésével Zsolnay Vilmos, Brázay Kálmán, Fekete Mihály és Forray Iván urakból álló küldöttség ment el, hogy a főispánt, mint diszelnököt megjelenésre kérje föl.

A díszbeszéd.

A nagyszámú közönség időközben ellepte az egész kiállítási területet, és a kereskedelmi miniszterium kiküldötteivel, dr. Schnierer Gyula és Máday Izidor miniszteri tanácsosokkal megjelent Kardos Kálmán főispánt lelkes éljennel fogadta és kísérte az igazgatósági épület bejáratáig, hol emelvényen foglalt állást s így a főispán elegáns diszruhába öltözött alakja messze látható volt. Kevés vártatva előlépett a tömegből Nádosy Kálmán a végrehajtó-bizottság elnöke és a főispánnal szemben foglalva állást, a következő beszédet olvasta fel:

Méltóságos Főispán Úr!

Baranyamegye és Pécs szab. kir. város törvényhatóságának pártfogása alatt szervezett pécsi általános mű-, ipar-, termény- és állatkiállítás ünnepélyes megnyitása alkalmával szívből üdvözlöm Méltóságodat, mint a két törvényhatóság szeretve tisztelt főispánját.

A jelen kiállítás létrejöttét nem a hiúság vagy kérékedés vágya szülte, hanem megteremté az önfentartás ösztöne, mely nemcsak egyeseket, hanem az összességet is a munkára serkenti.

Földadatunk a múlt mulasztásait pótolva, készítményeinknek saját piacainkat meghódítani és biztosítani. Törekvésünk tehát tevékenységünk minden terén oda hatni, hogy solid és megbízható munkánk által a fogyasztó közönség bizalmát megnyerjük.

Ezen cél lebegett a tisztelt kiállítók szeme előtt, midőn engedve a főlhívásnak — e helyen fáradtságos és kitartó munkájuk gyümölcsét bemutatják, versenyre kelve nemcsak egymással, hanem a behozott idegen gyártmányokkal is. Szól ez pedig főképp az ipar azon ágaira, melyek úgy szólva a napi szükségletek fedezésére vannak hivatva.

A kiállítás egyes csoportjait a kibocsájtott katalogus tünteti föl, azonban engedje meg Méltóságod röviden megemlítenem, hogy a kiállítás több érdekes és fontos csoportja a belvárosi köz-

pohárba öntve lett volna kénytelen kiszüresültetni a fölolvadtt toaszt-fluidumot.

Apropos toaszt! Mikor már minden meghívott és meg nem hívott négy forintos vendéget jól fejbe toasztoztak, fölállott Opris Péter, a postások igazgatója, s jól megmosdatva a toasztok árjában lubiczkolókat, rehabilitálta a helybeli sajtót egy olyan sikerült „bémentes“ toasztban, hogy attól az én újságírói gyomrom — elfelejtve a pinczéri mellőztetést — egyszerre jól érezte magát.

*

A banketről szóló karczolatom nem lenne teljes, ha meg nem jegyezném, hogy a kiállítás menüje kíváncsi, az nézze meg a Halász tanfelügyelőnek a salonkabátját, ott rajta van az egész étlap — mert a pinczér kezdve a levestől, mindegyik fogásból cseppentett rá emlékül vagy huszonöt cseppet.

De még a menu egy sajtóhibáját is ki kell igazitanom. Ott ugyanis az állott: 3 emberre 1 palaczk pezsgő. Tévedések elkerülése végett utólagosan ki kell igazitanom, hogy 3 helyett 36 értendő. A 6-os sajtóhibából kimaradt.

Egyébként azt szokták mondani: Ende gut, Alles gut. Ennek is a vége volt a legjobb, mert a végén már mindenki elfelejtette, hogy mindezért ő négy osztrák értékű forintot adott ki, a minnek erejéig annyi görögdinnyét ehetett volna, hogy ma már kolerában feküdhethné valahol, a mi igen vigasztaló állapot, mert legalább örökre jóllakott a négy forintjáért. H. L.

ségi népiskola helyiségeiben van elhelyezve; mert szerény pénzbeli forrásaink egy külön épület fölállítását nem engedék meg, de reményem, hogy ezen körülmény nem fogja a nagyérdemű közönséget ezen osztályok gyakori látogatásától visszatartani.

A kiállítók legnagyobb számát a pécsi iparkamara területén lakó iparosok képezik. Jelentékeny vannak képviselve más megyék iparosai is, ezek közt kiválólag a Királyhágón túli megyék kézi- és házi-iparukkal: készséggel vettek részt társországaink több iparosai, mely körülmény testvéries összetartásunk eszméjének terjedéséről ürvendetes tanúságot tesz.

Kiállításunk fényét emeli tovább az országos m. k. mintarajztanoda és rajztanár-kepezde, valamint az országos képzőművészeti társulat, mely egy külön műosztályban vesz részt a kiállításban. Ezen megtisztelő részvételért nem mulaszthatom el ezen ünnepélyes alkalomkor őszinte köszönetemnek kifejezést adni.

Örömről és buzditásunkra szolgál, hogy a nagyméltóságú földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium mélyen tisztelt és hivatott képviselőit, mltsagos Schnierer Gyula miniszteri tanácsos és ngos Máday Izidor min. osztálytanácsos urakat munka-ünnepünk fölavatása alkalmával körünkben üdvözölni szerencsénk van és kérjük, hogy közgazdasági törekvéseinket továbbra is magas pártfogásukban részesíteni kegyeskedjenek.

Méltóságos főispán úr! Az előmunkálatok folyamában többször volt alkalmunk szives és készséges támogatásával találkozni, amiért is fogadjon az összes bizottságok nevében lekütelező köszönetünket és kérem Méltóságodat, hogy munkánk befejeztével a kiállítást megnyitottnak nyilvánítani méltóztassék.

Az elnök beszéde, melyet a meggyőződés ihlette lengett át, mindazt tartalmazta, mire a kiállítás kezdeményezésénél fősúly volt fektetve, és egyszersmind ismertette is röviden mit foglal magában a kiállítás, melynek megnyitására kérte fel a főispánt.

Elhaló csend és éber figyelem mellett mondotta el erre Kardos Kálmán a töle megszokott lendülettel és tartalombőséggel a következő beszédet:

Mélyen tisztelt kiállítási bizottság!

Századunk lázas haladásával az emberi teremtő elme önkénytelenül szükségét érzi, alkotásait egybe gyűjtve, időről időre bemutatni.

Ez eszme a viláckiállításokban nyerte kifejezését, — s ezek mindegyike óriási lépésként jelzi és hirdeti az egész emberi nem haladását.

Ezek keretében, szűkebb körben, szerény ugyan, de gyakorlatilag jogosult helyet foglalnak egyes országok, városok és vidékek nemes törekvéséből származott hasonnemű alkotásai.

És midőn ma e reánk nézve oly fontos és nevezetes napon egy ilyen műnek fölavatása előtt állunk, az egyet megtudjuk mutatni, hogy a hajdan dicsőség- és fényvel elárasztott földön a balsors minden csapásai között szent ereklyeként megtudtuk védeni a szorgalmat és a munkát.

Szerény körülmények között, idegen segély nélkül, önerőnkre utalva; önfeláldozó tevékenység és sok embernek munkája volt szükséges létrehozására.

De amit teremtettek nem e város, e megye és vidékének van teremtve. Imádozt hazánk méltó helyét csak úgy foglalhatja el és tarthatja fön, ha minden egyes része irigységtől menten, megfeszített erővel kel nemes versenyre, szivesen közölve haladását, örömét — tanulva attól, ki többet tud.

E nagy cél lebegett szemeink előtt! és bármily szerény legyen a lépés, melylyel sikerült feléje közeledni: áldásos volt a munka és nem volt sikertelen.

Ennek reményében, ezt óhajtván a legforróbban, a pécsi általános kiállítást ezennel megnyitottnak nyilvánítom!

A díszelnök megnyitó beszéde után megkondultak a kiállítás összes harangjai és messze elhallatszó gyönyörű hangtömegekkel átjárták a tágas kiállítási területet, de utat törtek az emberek lelkébe is, kik emberi szellem alkotását jöttek ugyan megbámulni, de a harangok tompa zúgása alatt úgy tűnt fel az egész látványosság, mintha az Isten templomában isteni tiszteletra hívna fel az áhítatos tömeget, hogy földreborulva rebejjen hálát, hogy e napra virradhattak. Emelte e magasztos pillanatot a „Pécsi dalárda“ éneke,

mely a harangok elhaló hangjába vegyült. — A dalárda „A művészekhez“ című dalt énekelte és sok idegen először hallva a dalárdát, elragadtatásának adott kifejezést.

Körjárat a csarnokokban.

A dalárda éneke után széteszlott a közönség és a hivatalos vendégek csatlakozva a diszelnökhöz, kit a miniszteri kiküldöttek a végrehajtó bizottság társaságában kísérték, a kiállítási csarnokok megismerésére indultak. Bejárták így a tornacsarnokot, hol a dalárda Langer Viktor által ezen alkalomra irt Hymnust énekelte el. A gyújtó dal kitünő költsézetével megérdemelt méltatásban részesült; körülbelül tizenegy óra lehetett, midőn az alsó kiállítás megtekintése befejezést nyert. A diszes menet most a Kert-utcából a Gyár-utczán végig a Széchenyi-tér felé vette útját és a sétatérén keresztül a népiskolában elhelyezett női kézimunka és képzőművészeti kiállítást vette szemügy alá. Úgy a felső, mint alsó kiállításnál egyes kiállított tárgyak különösen lefoglalták a diszelnök figyelmét, ki egyes kiállítókkal hosszabb beszélgetésbe eleyedve, a készítés és termelési viszonyok után kérdezősködött. A képzőművészeti kiállításban Telepy Károly úr vezényelte a megnyitó díszmenetet. Különösen kiemelendő a népiskola feljártának rendkívül izléses és szép díszítése, mely a kopár kőlépcsőfeljárattól kies dőli kertet varázsolt elő. A kiállítás észrevehetőleg kedves benyomást gyakorolt úgy a diszelnök, mint többi urakra, és a legjobb reménnyel tölt el, hogy a kiállítás látogatása fokozatos lendületet fog nyerni.

A körjárat délben ért véget, mikor is kiki szállására sietett, hogy a nehéz magyar ruhától szabadulva a banketra történjenek az előkészületek.

A közönség a csarnokokban.

Az elnök és diszelnök megnyitó beszédei után a közönség ellepte a különböző csarnokokat. Ma nem akarunk részletekbe bocsátkozni, de annyit mégis kiemelhetünk, hogy különösen a gazdasági kiállítás szingazdag berendezésénél és az iparcsarnokban központosult a legnagyobb néptömeg és itt egész napon keresztül élénk sűrűség fejlődött.

A banket.

A megnyitás napja előtt a banket kevés port vert föl. A jelentkezések gyéren történtek, összesen valami 80-an szánták rá magukat. Annál többen jöttek szombaton és pedig pont délben, legnagyobb gyönyörűségére — a vendéglősnek, ki azt se tudta, mit csináljon, mert abból, amit 80 ember számára készítenek, bajos eltartani 145-öt. De végre is: egy kis leleményességgel könnyen lehet az ilyesmin segíteni s a vendéglős segített volna is, de csöbörből vederbe esett, mert a késedelem a vendégeket bosszusakká tette s a bosszus embert nagyon nehéz kielégíteni.

Elég az hozzá, hogy a banket megtartatott. Rég láttunk városunk falai között ily szép társaságot együtt. A notabilitások közül ott voltak:

Az asztalfön ült Kardos Kálmán főispán, a kiállítás díszelnöke, mellette jobbról és balról foglaltak helyet: Schnierer Gyula miniszteri tanácsos, Németh Imre kereskedelemügyi miniszteri tanácsos, Máday Izidor miniszteri osztálytanácsos, Miklós Ödön, Aidinger János kir. tanácsos, polgármester, Jeszenszky Ferencz alispán, Dragonescu Döme kir. tanácsos pénzügyigazgató, Opris Péter pécsi posta- és távirdaigazgató, Rath Károly budapesti kereskedelmi kamarai elnök, Krasznay Mihály kir. tanácsos, jószágkormányzó, Kellemfy Károly kir. tanácsos, lovag Falk Zsigmond országos iparegyesületi alelnök, Brázay Kálmán földbirtokos, Strasser Albert temesvári kamarai titkár, Gallauner soproni kamarai alelnök, Telepi Károly az országos képzőművészeti társulat mütárnoka, Seifritz István kanonok, Nádosy Kálmán a kiállítás elnöke. Jelen voltak még: Zavaros Péter helyettes polgármester, Fekete Mihály városi tisztii főügyész, Majorossy Imre városi főjegyző, Jilly Alajos városi tanácsnok, Nendtvich Sándor városi főmérnök, Jeszó Alajos ev. lelkész, Simonffy János országgyűlési képviselő, Zsolnay Vilmos gyáros, J. Engel József földbirtokos és nagyiparos, Cs. Schapinger Joachim bankár, Rath Mátyás fakereskedő, Jeszenszky Géza m. árvaszéki elnök, Forray Iván, Sey Lajos, Trixler Károly, Radocsay Mátyás, Kiss Aladár, Seeh Károly, Antal Pál főszolgabírák, dr. Kohárics Károly városi tisztii főorvos, Lechner

Gyula városi rendőrkapitány, Németh Ignác megyei tisztifőügyész, Nagy Jenő m. ügyész, Galamb Gyula megyei pénztárnok, Koch Ferencz bánya tulajdonos, Hirsch jószágigazgató, dr. Záray Károly kiállítási titkár, Sey László megyei ülnök, Vasszary Gyula v. rendőrkapitány, dr. Höbbling Miksa megyei tisztifőorvos, More Nándor tisztartó, Egry József ügyvéd, Ottocska Géza bérlő, Ursits építész, Salamon József tanfelügyelő, Dulánszky Adolf püspöki igazgató, Hegedüs Imre székelyházi számtartó, Kindl József kölcsönsegélyező-egyleti igazgató, Hoffmann Károly és Lajos nagyiparosok, gr. Lassberg Arthur, Kovácsics József és János, Pintér József, Erreth János, Benkő Gyula ügyvéd, dr. Rameshoffer Sándor, Egedy Sándor bérlő, Nagy Károly, Szabó Imre plebános, Molnár János plebános, Toth Gyula plebános, Vörös Mihály, dr. Schaurek Bódog, dr. Krasznay Miklós, dr. Jobst László, Repich Vincze igazgató-tanító, Reberics Imre belv. tanító, Elversz Nándor, Ruvald Alajos városi gazdasági felügyelő, Thaller Gusztáv, Feldl István ügyvéd, Kissfaludy Pál, Kissfaludy Zsigmond, Stajevics Pál, Lauber Rezső, Angszter József orgonaépítő, Matross János vaskereskedő, Eiser János, Tausig Zsigmond bornagykereskedő, Sipőcz István gyógyszerész, Gelléri Mór, Berényi László, Farkas Izsó, Szalay, Fekete, Molnár Géza fővárosi hírlapírók, Feiler Mihály, Haksch Lajos, Lenkei Lajos és Várady Ferencz hírlapírók. Voltak még számosan, tudósítónk azonban csak ezeket a neveket jegyezte fel.

Az első felköszöntőt a főispán mondotta. Ő felségére a királyra, majd a földművelésügyi miniszterre és Matlekovits államtitkára, kik bizonyosan eljöttek volna, ha őket elfoglaltságuk vissza nem tartja. Végre egy szellemes fordulattal Schnierer Gyulát és Máday Izidor miniszteri osztálytanácsost éltette. Ezután Aidinger János polgármester — a mai napnak Pécs városára való nevezetességét hangsúlyozva — a főispánt éltette, Schnierer Gyula a kiállítás fényes sikerét konstataálva, a végrehajtó bizottság elnökét: Nádosy Kálmánt, Nádosy — a dicsőséget magáról elhárítva — a kiállítókot, Isten áldását kérve munkájokra. Máday Izidor Pécs városa érdemeit méltatta a kiállítás körül; Rath Mátyás Nádosyra ürité poharát, Miklós Ödön Pécs szép hölgyeire, Jilly Alajos Záray Károly drra, a kiállítás tevékeny titkárára, Zsolnay Vilmos a vendégekre, Rath Károly a Zsolnay-családra s a budapesti iparkamara nevében a pécsi keresk. és iparkamara elnökére: Rath Mátyásra; Falk Zsigmond elismeréssel szólva az iparosok és kereskedők áldozatkészségéről s a kiállítások tanulságos voltáról, ama jó viszony fennmaradására ürité poharát, mely itt Pécsen a vármegye és város intéző köreit összeköti. Kardos Kálmán főispán Záray, Nádosy és a közönség áldozatkészségét kiemelve, Falk Zsigmondot éltette, Záray Károly dr a végrehajtó bizottságot, Majorossy Imre a kiállítókra, Opris Péter a helyi sajtóra, Aidinger János Jeszenszky Ferencz alispánra, Feiler Mihály hírlapíró-társai nevében az autonómikus szellem erősödésére Baranyamegyében és Pécs városában, Schnierer Gyula a helyi sajtónak a kiállítás körül szerzett érdemeit méltatta; pohárköszöntőt mondtak még Záray Ödön és végre Salamon József tanfelügyelő a tanfériákra. — A banketten a legjobb kedv uralkodott s az sokakra nézve még késő este sem ért véget.

Lenkei Lajos.

Baranyamegye és Pécs hölgyeihez.

Irta: Gyarmathy Zsigáné.

Jelige: „Munkásság az élet sója,
A romlástól mely megójsa;
S csak az, ki nem hevert,
Várhat áldást, sikert.” Tompa.

A romlástól, mely megójsa!.. Igen, sok, sok fiatal leányt attól óv meg az a népmunka, melyet a ti kiállításotokra küld Kalotaszeg. A rövid nyaru, hosszú telü vidék népe szegény, rá lenne utalva, hogy ősi varrottásával szerezze kenyerét s enyhítsen nyomorán. De a vidék központja: Bánffy Hunyad nem szegény, népe módos, rátartó délczes nép; leányai, asszonyai öltözni szerető kaczkias fehérceledek s ha ősi viseletüket nem is hagyták el, de... de hát nem lesz az hátrányára e népnek, ha a fiatal leánykák munkát kapnak „a romlástól mely megójsa!” Anyagi

és erkölcsi nyomor megszüntetésére egyaránt hivatva van e vidéken a már nagy hirre kapott népmunka: a varrottas. S nekem okom van rá, hogy az ujjon varrt ősi munkát innen a hegyek közül egész bizalommal küldjem hozzátok. Az 1885-ik orsz. kiállítás után éppen Pécs és vidéke volt az a hely, a hol legelőbb terjedt ez eredeti munka. Egy lelkes honleány terjesztette szép eredményével, a mi minden esetre a fejlettebb jóizlés jelére mutat, mert minél fejlettebb az izlés, annál jobban méltányolja azt, a mi igazán szép és eredeti. A lelkes terjesztő utat tört e népmunka előtt azon a tájon, de azért nem kevesebb fáradság jutott később egy buzgó ifju férfinak, a ki fáradságot nem ismervé, igaz lelkesültséggel buzog a varrottas érdekében. Ő tervezte és rendezte a kalotaszegi uri és parasztszobát a kiállításon. A ki így tud valami ügyért lelkesülni, az méltó az elismerésre, mert a lelkesültség azon tiszta forrás, melyből a legszebb erények fakadnak. Minden, minden biztató előttem, hogy közöttetek a varrottas jó helyen jár: ti nem mint futó divatot tekintitek e népmunkát, hanem fölkaroljátok a nemzeti érzés igaz buzgalmával, mert tudjátok, hogy ez itt nálunk kulturkérdés. Ha „Erdély hazánk jobb keze“ (a mint Kossuth mondja) ugy e jobb kéznek munkát kell adni — fejlesztvén iparát — hogy kenyeret is foghasson az a jobb kéz!

És midőn a magyar nők társadalmi úton egy szép, de szerény erdélyrészi vidéknek megteremténék a házi iparát, ugyan akkor önmagukhoz lesznek a legjobbak, mert pártolva a jót, igazán jót szereznek. A ki e szép munkáért adja pénzét, az nem izléstelen rongyot vesz, mely pár év alatt szemétre kerül: mert mint minden igazán szép és jónak az idő csak növeli értékét, úgy a varrottasét is. Használat közben a vászna sárgább, fódrosabb lesz, minden mosás után szebb, szebb egész az idők végeig, mert egy igazi varrottast egy emberélten át lehet folytonosan viselni. Azért van e munkának jövője, s azért terjed most oly rohamosan szobák berendezésére és minden modern dolgokra.

Sok és szép varrottas ment a kiállításra hozzatok: bizva küldtem; remélem ti mindnyájan magatokévá teszitek e magyar ügyet, a mi valóban méltó minden tekintetben a jó honleányok buzgalmára. Ti már megláttátok ez eredeti munka szépségét akkor, midőn még a koronásfők el nem halmozták dicsérettel és ez a ti dicséreteket! ezért bizom ott e jó ügy didalában.

A pécsi sajtó is érdeklődő melegséggel támogatta már előbb e szép ipart. Egy hazafias kereskedő, K. I. buzgón törekszik állandó piacot teremteni a varrottasnak, szóval már eddig is a sajtó, a közönség és a kiállítás ügybuzgó tényezői mind, mind annyi figyelembe részesítették Erdélynek e házi ipari ügyét, hogy azon reményem nem nevezhető vérmesnek, ha azt hiszem, hogy most már ti: Baranyamegye és Pécs leányai teljesen diadalra emeltek a kiállításon a kalotaszegi varrottast. És most a viszontlátásig szeptemberben!

NAPI HIREK.

— **Báró Fejérváry Géza — és a pécsi ált. kiállítás.** A magy. kir. honvédelmi miniszter, báró Fejérváry Géza következő levelet intézte a kiállítás elnökéhez, Nádosy Kálmán úrhoz: Igen tisztelt Elnök Úr! Mindig igen nagy örömmre szolgál, ha alkalmam van tapasztalni, hogy édes hazánk közigazdasági haladása az egész művelt világ ily irányú működésével lépést tart. Mentől magasabb színvonalra emeljük közigazdasági productumainkat — mentől magasabb fokra jut iparunk — mentől dusabbá lesz terményünk, és mentől számosabb állattenyésztésünk — annál inkább enyhülni fog a közteher nagysága — s annál könnyebben érhetjük el a vagyonosodás utját.

A legnagyobb készséggel jelennék meg tehát a kiállítási megnyitás szép ünnepélyén — s különösen Pécsen, hova rokonszenvem melegsége mindig vonz — de a legnagyobb sajnálatra, hivatalos ügyeim azt a legnagyobb akaratom mellett sem engedik meg. De azért érdeklődésem a kiállítás iránt nem lesz kevesebb s őszinte szívből óhajtom, hogy közhasznú működésüket a legfényesebb siker koronázza. Fogadja ezek után T. Elnök úr hazafias üdvözetem nyilvánítását. Budapest, 1888. évi augusztus hó 9-én. Báró Fejérváry Géza.

— **Zichy Jenő gróf** táviratilag üdvözölte a kiállítási bizottságot a megnyitási ünnepély alkalmából és sajnálatának adott kifejezést, hogy azon meg nem jelenhetett. Szeptember 1-én számos barátait várja vadászatra és ezek társaságában fog Pécsre rándulni.

— **Az első nap látogatottsága** semmi kívánni valót nem hagy hátra. Belépti jegyekért Ullmann M. Károly bankárnál, mint a kiállítás pénztárnokánál befolyt 760 frt, míg a kiállítási területen körülbelül 420 forintért fogytak el jegyek. A kiállítást látogatók száma meg nem állapítható, miután a vendégek nagy része, mint hivatalos vendég, jegy nélkül lépett be a kiállításra. Megközelítőleg mégis 3000 lehetett a kiállítást látogatók száma az első napon.

— **A hazai kereskedelmi kamarák** is küldöttek képviselőket a megnyitási ünnepélyre. A budapesti kereskedelmi és iparkamarát több tagon kívül Ráth Károly alelnök, a soproni kamarát annak két alelnöke Gallauer Antal és Dörfler Károly, valamint annak másodtitkára Kirchknopf Frigyes, a temesvári kereskedelmi és iparkamarát pedig annak titkára Strasser Albert képviselte a megnyitási ünnepélyen.

— **Fővárosi hírlapírók Pécsen.** Menyire érdeklődik a fővárosi sajtó kiállításunk iránt, kitűnik azon körülményből, hogy majd minden lap küldött külön tudósítót Pécsre. Az „Egyetértés“-t Gelléri Mór, a „Budapesti Hírlap“-ot Berényi László, a „Neues Pester Journal“-t Farkas Izsó, a „Budapester Tagblatt“-ot Szalay Sándor, a „Fővárosi Lapok“-at Molnár Géza képviselte. A „Pester Lloyd“ és „Pesti Napló“ pedig állandó pécsi tudósítóik által nyertek értesítéseket. A fővárosi sajtó e szerint tüzetesen fog kiállításunkkal foglalkozni.

— **Fényképkirakat.** Szép kirakat látható pár nap óta a Széchenyi-téren, a zirci rendház kapuja mellett. A kirakatot Zelesny Károly, József főherczeg udvari fényképésze állította föl s az nemesak izléses elrendezése, hanem finom kivitelű képei miatt is közbámulat tárgyát képezi. Zelesnynek a Király-utca bejáratánál is van egy szép kirakata, melyből mindenki azt a meggyőződést szerezheti magának, hogy Zelesny a fényképirást a művészet fokára emelte. Az ő ateliejét a hozzánk érkezett idegeneknek a legmelegebben ajánlhatjuk.

— **Egyetemes meghívás.** Tauszig Zsigmond jóhírű bornagykereskedőnk Országut 29-ik szám alatti házában szépen berendezett pinczét be akarván vendégeinknek mutatni, e célból a kiállítás alkalmából hozzánk érkezett budapesti notabilitásokat, számos helybeli kapacitást s a fővárosi sajtó összes képviselőit ma, vasárnap d. e. 11 órára barátságos villásreggelire hívta meg, mely meghívás ezennel lapunk utján is közöltetik.

— **A kiállítási korzó,** mely tegnap este nyílt meg a közönség számára, még nem felelt meg azon merész várakozásnak, mely a villamos világítás delejességéhez fűződött. A lámpák fénye sem birt a kellő szilárdsággal és a közönség nagyobb része a vendéglőben foglalt helyet. A kiállításon kívül azonban nagyszámu ingyen közönség pislantott be a korzóra, nézve azt a közönséget, mely — nem volt. — Bizonyára nagyobbodni fog itt is esténként a frequentia.

— **Kis czimbalom-művész.** Tegnap este czimbalom-hangok zendültek meg a Littke-féle pezsgős pavillon mellett s a sétáló közönség a kellemes hang által csábítatva, amint a helyszinre ért, egy csipetke kis leányt pillantott meg a czimbalom előtt, csinos magyar viseletben, igazi „művészi“ tüzzel játszva a vigan zengő hangszeren. A kedves kis „művésznő“ Bernáth Kis Ambrus nagykörösi népzeneész 8 éves leánykája. Anyjával jött a kiállításra s itt is fog maradni a

kiállítás egész tartama alatt. Aranysujtásos piros mellénykét, nemzeti színű szallaggal díszített fehér bokorugrós szoknyát visel, sárga cipellője van s a vállán széles nemzeti színű szallag. Aranyos kis teremtés; valóban — kiállítási darab.

— **Lotz Károly** hirneves festészünk a vártemplom Mór kápolnájában befejezván freskó képeit, 8 heti itt tartózkodása után ismét visszatért a fővárosba.

— **A vártemplomot látogató közönség figyelmébe** ajánljuk Dr. Gerecze Péter tanárnak a vártemplomról írt, rövid idővel ezelőtt a sajtót elhagyott szakértelemre és alapos ismeretre valló könyvét, mely a monumentális épület megismerésének bizonyára szívesen látott kalauzul fog szolgálni. A könyv valamennyi helybeli könyvkereskedőnél kapható.

Hirdetések:

Scholtz A. és Fia SÖRCSARNOKA

ÉS

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este cigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

NOWOTARSKY A. és FIA

mű- és kereskedelmi kertészete

(Pécsett, Nepomuk-utcza)

ajánlják települék megtekintését az idegeneknek.

Legujabb és legfinomabb

uri- és gyermek-kalapok

a kiállítás tartama alatt különösen

 olcsó gyári áruk

mellett adatnak el

a **Mandl-féle** üzletben
Pécsett, Irgalmasok-utczája.

LYCEUMI NYOMDA

(FEILER MIHÁLY)

Pécsett. Ó-pósta-utcza 4-ik sz.

Elvállal mindenféle

nyomdai és könyvkötészeti

munkát.

**Üzlet-jegyek, falragaszok,
czimföliatok**

gyorsan és jutányos áron elkészítetnek.

Éppen most jelent meg a

„KIÁLLITÁSI KALAUZ”.

 UTMUTATÓ

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLÍTÁSRA

== Gazdag tartalommal. ==

Ára 60 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytőzsdén.

Folyó évi augusztus hó 12-ikétől, azaz vasárnaptól

naponta látható

d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 6-ig

az **Oertzen-féle ház** mária-utczai emeletén

VÁRADY FERENCZ

ornythologiai

magán-gyűjteménye:

elő hazai és exotikus madarak és honosított majmok, stb.

Belépti díj: I. hely 30 kr. - II. hely 20 kr.

Gyermekek a felét fizetik.

 A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítottik.

Bemenet a régi színház főbejáratánál.

A magyar háziasszonyok figyelmébe!

kitűnő hazai gyártmány:

„SZALÁDY-KÁVÉ”

Ezen hazai pótkávé a maga nemében páratlan igen hasznos növényekből s kitűnő alkatrészekből áll, felülmúl minden eddig forgalomban levő árpa-, makk-, füge- továbbá a külföldről millió- és millió kiló számra behurczolt különféle néven ismert pótkávékat. Számos szaktekintély bírázata szerint. A „Szalády-kávé” *ízére és zamatára nézve sokkal kellemesebb; színre szép tiszta és kevesebb cukor kell hozzá, mint bármily más pótkávéhoz, tehát nemcsak kávépótló, hanem egyszersmind kávé javító is, mert jótékony alkatrésznél fogva a valódi kávé izgató és hevitő hatását alább szállítja azt kellemesebbé teszi s így a kávé élvezhetőbbé válik.* Két kanál szemes kávéhoz egy kanál „Szalády-kávé” adva főzetik be, s így a tegizletesebb kávé nyerjük.

„Hungária-kávé”

általam évek előtt feltalált különlegesség, mely tisztán használva nem csak pótolja a drága szemes kávé s így nagy megtakarítás van elérve, hanem gyógyhatásánál fogva is oly házi szert képez, mely *„élvezve táplál- s táplálva gyógyít.”* Rendes eledelül használva felnőttek mint öregek és gyermekeknek a gyomorból és belekből a nyákot és minden emésztést akadályozó anyagot eltávolítja, a gyomort és vért tisztítja, a jó étvágyat elősegíti, táplál és erősít, soványoknál a hizást mozdítja elő. Mint házi szert, utasítás szerint segélyt nyújt: *gyomor- és bélhurut, gyomor- és fejfőres, gyomorégés, gyomorból eredő főfájás, vérszegénység, étvágyhiány és álmatlanság ellen; továbbá enyhülést eredményez aranyér, ideg és szívbetegségeknél. Gyermekek, agyog s általában kiknél az ázsiai szemes kávé használata tiltra van, a „Hungária kávé”, számtalan orvosi tekintélyek által mint legjobb eredményű tápszer van elismerve, a fentebb felsorolt bajokban pedig melegen ajánlva.*

 Est sok ezer hálaírat igazolja.

Befőzetik tisztán hozzá nem adva semmiféle más kávé vagy pótlékot, bögrében jobb mint kávéfőző gépben; egy csészéhez 1 evőkanállal miként valaki gyengébb vagy erősebben kedveli, tiszta vízben 2—3 percig forralva.

E gyártmány eddig minden kiállításon dísz-éremmel lett kitüntetve.

ÁRAK: Szalády-kávé 1 doboz: $\frac{1}{5}$ —12. $\frac{1}{4}$ —14. $\frac{1}{2}$ —26 kr. Hungária-kávé 1 doboz $\frac{1}{4}$ —30. — $\frac{1}{2}$ —60. 1—1 frt 20 kr.

Pécsett kapható a következő czégeknekél:

Gyimóthy Gyula, Herdlein Lajos, Mautner Mór, Hergert József, Frankfurter Albin, Özv. Rech Vilmosné.

A kiállításon a nyári színházban az élelmi csoportban megtekinthető.